

Sygn. akt III PK 12/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Wasilewski

SSN Andrzej Wróbel

Protokolant Ewa Wolna

w sprawie z powództwa D. Z.

przeciwko Cechowi Rzemiosł Spożywczych w R.

o wynagrodzenie za pracę, premię, odprawę pieniężną i odszkodowanie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw

Publicznych w dniu 22 kwietnia 2004 r.,

kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w R.

z dnia 25 września 2003 r.,

oddala kasację.

Uzasadnienie

Orzekający w sprawie w pierwszej instancji Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. w dniu 10 kwietnia 2003 r. wydał dwa odrębne

orzeczenia. W formie postanowienia umorzył postępowanie w zakresie przywrócenia do pracy oraz wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Natomiast wyrokiem oddalił powództwo o wynagrodzenie za pracę, premię, odprawę pieniężną i odszkodowanie.

Postanowienie o umorzeniu postępowania co do żadanego w pozwie przywrócenia do pracy i wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych ma swą podstawę w cofnięciu przez powódkę w tej części pozwu za zgodą strony pozwanej na rozprawie w dniu 6 marca 2002 r.

Orzekając natomiast o pozostałych roszczeniach powódki w wyroku, Sąd pierwszej instancji uznał je za bezpodstawne z następujących przyczyn.

Roszczenia odszkodowawczego z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia warunków umowy o pracę powódka nie dochodziła w pozwie, ale zgłosiła je po raz pierwszy dopiero na rozprawie w dniu 22 stycznia 2003 r. Roszczenie to odnosiło się do wypowiedzenia z dnia 30 października 2001 r., a więc zostało znacznie spóźnione w stosunku do terminu dochodzenia roszczeń określonych w art. 264 § 1 k.p. Konieczny w tej sytuacji wniosek o przywrócenie terminu powódka wniosła z naruszeniem, określonego w art. 265 § 2 k.p., siedmiodniowego terminu od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu. Tymczasem powódka wniosek taki złożyła dopiero w dniu 24 marca 2003 r. to jest po upływie 2 miesięcy od ustania przyczyny stanowiącej przywrócenie terminu. W związku z powoływaniem się przez powódkę na nieznanomość prawa Sąd zwrócił uwagę na to, że ma ona wyższe wykształcenie i pracowała na stanowiskach kierowniczych wymagających znajomości podstawowych przepisów prawa pracy, ale przede wszystkim od 17 stycznia 2003 r. korzystała z pomocy prawnej swego pełnomocnika będącego radcą prawnym.

Roszczenie o odprawę pieniężną nie miało podstaw w art. 10 ust. 1 i art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Według Sądu przyczyny organizacyjno-ekonomiczne nie były wyłącznym powodem rozwiązania z powódką umowy o pracę. Pracodawca bowiem wypowiedział powódce warunki pracy i płacy z uzasadnionych powodów i w tej sytuacji odmowę powódki przyjęcia

nowych warunków płacowych należy potraktować jako jeden z motywów rozwiązania umowy o pracę.

Roszczenie o wynagrodzenie za wykonywanie przez powódkę w okresie od 1 grudnia 2000 r. do 28 lutego 2001 r., dodatkowych czynności z zakresu kierownika biura Cechu Rzemiosł Spożywczych w R. jest – według ustaleń Sądu – bezzasadne gdyż powódka wyraziła zgodę na wykonywanie tych dodatkowych obowiązków stosownie do „zaistniałego między stronami porozumienia”, co było zgodne z obowiązującym u pracodawcy regulaminem wynagradzania.

Roszczenie z tytułu premii Sąd oddalił na podstawie § 6 ust. 2 regulaminu wynagradzania w związku z art. 77² § 1 k.p., ustalając, że chodziło o premię uznaniową, która – w spornych miesiącach – nie została powódce przyznana.

Sprawę w drugiej instancji na skutek apelacji powódki od powyższego wyroku (postanowienie nie zostało zaskarżone) rozpoznał Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R., który wyrokiem z dnia 25 września 2003 r., apelację oddalił i zasądził od powódki na rzecz pozwanego cechu Rzemiosł Spożywczych w R. 800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Podzielając ustalenia Sądu pierwszej instancji Sąd Okręgowy stwierdził bezzasadność apelacji.

Jeżeli chodzi o roszczenie o odszkodowanie i wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, to zostało ono za późno zgłoszone. Decydujące jest jednak to, że według zeznań powódki o możliwości wystąpienia z tymi roszczeniami, a więc o ustaniu powoływanej przez nią przyczyny uchybienia terminu dowiedziała się ona w styczniu 2003 r., natomiast o przywrócenie terminu wystąpiła dopiero 24 marca 2003 r., to jest ze znacznym przekroczeniem terminu z art. 265 § 2 k.p., który nie podlega przywróceniu.

W części dotyczącej wyrównania wynagrodzenia, Sąd Okręgowy opierając się o ustalenia Sądu pierwszej instancji podkreślił, że zgodnie z art. 42 § 4 k.p. pracodawca może powierzyć pracownikowi wykonywanie innej pracy niż określona w umowie, na okres nie przekraczający 3 miesięcy w roku kalendarzowym, jeżeli nie powoduje to obniżenia wynagrodzenia i odpowiada kwalifikacjom pracownika. Pracodawca był zatem uprawniony do powierzenia D. Z. obowiązków kierownika

biura Cechu przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowego wynagrodzenia. Wreszcie w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że przyczyny leżące po stronie pracodawcy nie były jedyną przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę. Niewyrażenie zgody na obniżenie wynagrodzenia w sytuacji, gdy ze względu na brak kwalifikacji powódki pracodawca jest zmuszony zatrudnić nowego pracownika należy traktować jako współprzyczynę wypowiedzenia, zaś konsekwencją tego jest nienabycie przez powódkę prawa do odprawy pieniężnej.

Kasacja powódki oparta została na obu podstawach (art. 393¹ k.p.c.). W ramach podstawy procesowej (art. 393¹ pkt 2 k.p.c.) zarzucono naruszenie art. 469, art. 477¹, art. 463 § 2 k.p.c. oraz błędne zastosowanie art. 264 w związku z art. 265 k.p. W zakresie podstawy materialnoprawnej (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.) zarzucono naruszenie art. 42 § 4 k.p. oraz art. 65 k.c. Ponadto kasacja zawiera wskazanie, jakby trzeciej jej podstawy, przez sformułowany w pkt 3 zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ten zarzut nie podlegał rozpoznaniu, gdyż wnoszący kasację nie przedstawił go w sposób odpowiedni do podstaw kasacyjnych (por. art. 393¹ k.p.c. i art. 393³ pkt 2 k.p.c.), w szczególności nie przytoczył przepisu prawa, z którego naruszeniem możnaby wiązać zarzuconą „sprzeczność istotnych ustaleń”.

Rozpoznając obie (z trzech wskazanych w kasacji) podstawy kasacji Sąd Najwyższy uznał, że żaden z zarzutów kasacji nie jest zasadny.

Nie jest w kasacji kwestionowane i nie budzi żadnych wątpliwości ustalenie, że z powodu cofnięcia powództwa w części, Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2003 r. umorzył postępowanie w sprawie w zakresie roszczenia o przywrócenie do pracy oraz wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych. Postanowienie to nie zostało zaskarżone i z tego powodu uprawomocniło się (por. art. 394 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. i art. 363 § 1 k.p.c.). Wobec prawomocnego zakończenia postępowania w jego określonej części niedopuszczalne są zarzuty, które wnoszący kasację od wyroku orzekającego o innych roszczeniach, skierował w kwestiach prawomocnie już rozstrzygniętych. Tymczasem – wbrew skutkom prawomocnego zakończenia postępowania – skarżący twierdził, że cofnięcie przez powódkę części roszczeń było nieskuteczne i na tym niedopuszczalnym

twierdzeniu, oparł zarzuty dotyczące art. 469 k.p.c., art. 477¹ k.p.c., art. 264 oraz art. 265 k.p.

Naruszenia art. 463 § 2 k.p.c. dopatruje się wnoszący kasację w zawartym w wyroku obciążeniu powódki kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej. bezzasadność tego zarzutu jest oczywista, gdyż przedmiotem wskazanego przepisu są koszty sądowe – w ich ramach uregulowanie wydatków ponoszonych tymczasowo w toku postępowania przez Skarb Państwa - natomiast w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięto nie o kosztach sądowych, ale o kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję na podstawie właściwie wskazanych w wyroku przepisów.

Co do zarzutu naruszenia art. 42 § 4 k.p., to także w tym zakresie bezzasadność tego zarzutu wynika już na tle wadliwej jego konstrukcji. Wskazany przepis określa dopuszczalność powierzenia pracownikowi – bez wypowiedzenia dotychczasowych warunków pracy lub płacy – w przypadkach uzasadnionych potrzebami pracodawcy, innej pracy, niż określona w umowie o pracę na okres nie przekraczający 3 miesięcy w roku kalendarzowym, jeżeli nie powoduje to obniżenia wynagrodzenia i odpowiada kwalifikacjom pracownika. Zastosowanie tego przepisu nie może budzić wątpliwości do ustalonych okoliczności faktycznych. Natomiast w kasacji, niezależnie od przedmiotu uregulowania prawnego we wskazanym przepisie i bez twierdzenia, że pracodawca powinien powódce wypowiedzieć dotychczasowe warunki, uważa się, że „Sąd I jak II instancji całkowicie bezpodstawnie przyjął, że istniało ustne porozumienie co do wynagrodzenia zawarte pomiędzy stronami niniejszego procesu”. Tak więc omawiany zarzut w istocie nie dotyczy zastosowania art. 42 § 2 k.p., bo jego zastosowanie do podstawy faktycznej wyroku jest właściwe, ale dotyczy błędnego – zdaniem wnoszącego kasację – ustalenia podstawy faktycznej wyroku. W tym jednak ostatnim zakresie kasacja nie zawiera zarzutów, które wskazywałyby na przepis prawa procesowego, którego naruszenie spowodowało wadliwość podstawy faktycznej (por. art. 393¹¹ § 1 i § 2 k.p.c.).

Kasacja nie mająca usprawiedliwionych podstaw podlegała oddaleniu stosownie do art. 393¹² k.p.c.